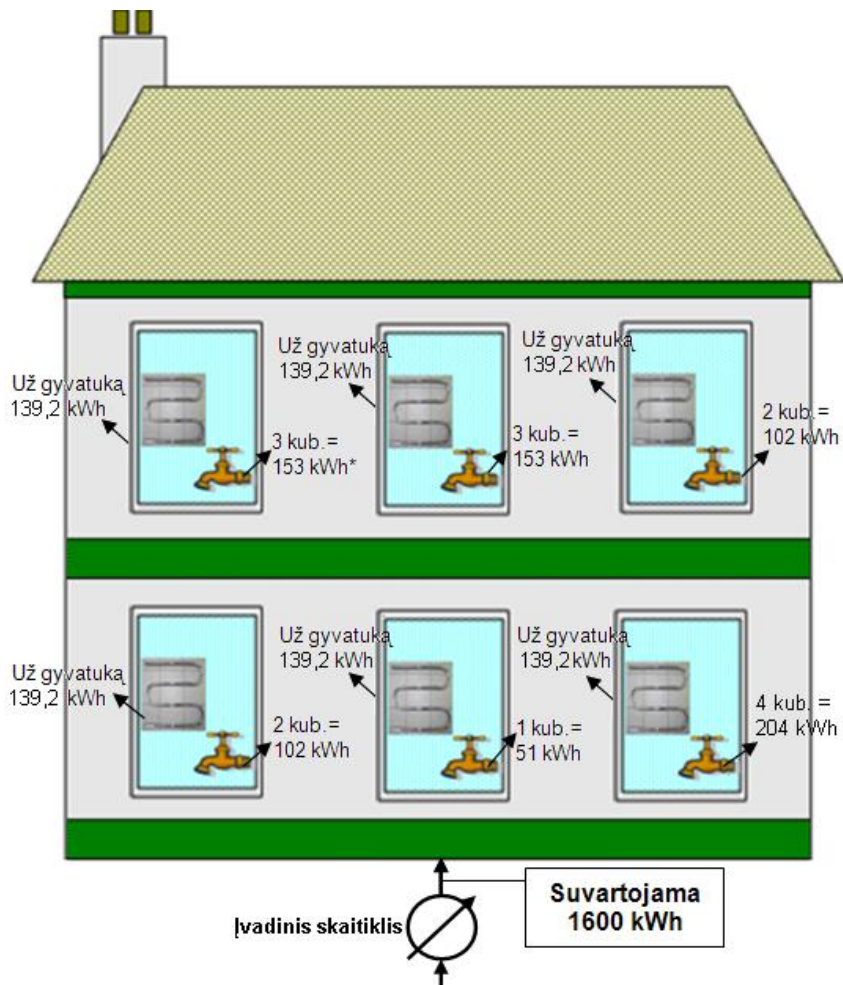

Kas yra „gyvatukas“ ir kodėl už jį reikia tiek daug mokėti?

„Gyvatukas“ butyje daugelio vadinamas tik rankšluosčių džiovintuvu bei vonios kambario šildytuvu. Tačiau iš tikrųjų „gyvatuko“ ir visos namo karšto vandens cirkuliacijos paskirtis - išlaikyti tam tikrą temperatūrą, kad karšto vandens sistemoje nesiveistų bakterijos (legionelės), kurios kenkia žmonių sveikatai, o dėl patogumo ir taupumo – kad atsukus čiaupą, nereikėtų laukti, kol nubėgs drungnas vanduo, o iš karto gautume karštą. Net jei „gyvatukas“ ir labai reikalingas, jei sunerimstame dėl kokių nors priežasčių jį radę šaltą, piniginei jo buvimu išraiška visai nedžiugina. Taigi pagrindinė problema – ne „gyvatuko“ buvimas ar nebuvimas, o mokėjimo už jį dydis arba kaip paskirstyti šilumos kiekį butams, kuris apmokamas kaip „gyvatuko“ mokestis. Sumontavus butuose vandens apskaitos prietaisus, buvo išspręsti mokėjimo už karštą vandenį klausimai. Mokslininkų nustatyta, kad 1 kubiniam metrui karšto vandens paruošti reikia apie 51 kWh, tad sunaudotų kubų skaičių padauginus iš 51 kilovatvalandės, susiskaičiuojam, kiek šilumos energijos teks karštam vandeniui paruošti. Likęs įvadinio namo skaitiklio užfiksuotas šilumos kiekis ne šildymo sezono metu yra padalinamas visiems namo butams kaip mokėjimas už cirkuliaciją ir, žinoma, „gyvatuką“.

Pateikiame pavyzdį, kaip kiekvienam butui turi būti paskirstomas viso namo suvartotas šilumos kiekis karštam vandeniui ir „gyvatukui“.

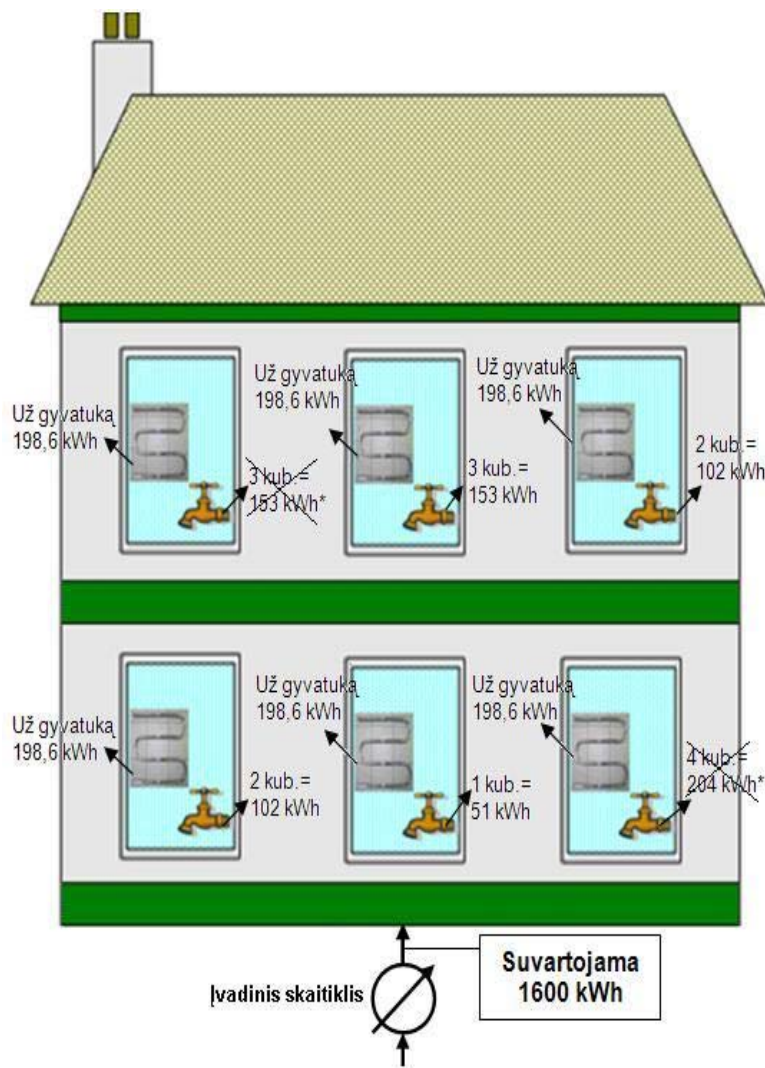
1 pav. Pavyzdingas namas

Namo įvadinis skaitiklis parodė, kad pvz., birželio mėn. 6 butų namas suvartojo 1600 kilovatvalandžių. Gyventojai deklaravo, kad jie iš viso suvartojo 15 kub. m karšto vandens ($15 \times 51 = 765$ kWh; žr. pav.). Atėmus iš bendro 1600 kWh kiekio 765, liko nepaskirstyta 835 ($1600 - 765 = 835$). Norėdami sužinoti, kiek teks mokėti už „gyvatuką“, turim 835 kilovatvalandes padalinti 6 butams. Kiekvienam butui išeina po 139,2 kWh. Jeigu skaičiuotume Vilniaus gyventojams (Vilniuje viena kilovatvalandė kainuoja 22,56 ct), tai šio namo gyventojai birželio mėn. už gyvatuką mokėtų po 31,40 Lt (be PVM). Pateiktame pavyzdyje parodyta situacija, kai visi namo gyventojai sąžiningai ir laiku deklaravo suvartotą karštą vandenį. Tačiau neretai daugiabutyje yra tokių kaimynų, kurie įsigudrina klastoti karšto vandens skaitiklių rodmenis ar net visai

sustabdyti apskaitos prietaisą. Pateikiame pavyzdį, koks būtų mokesčio už gyvatuką (cirkuliaciją) dydis, jei 6 butų name bent 2 butų savininkai būtų nesąžiningi (žr. 2 pav.).

2 pav. Nepavyzdingas namas

*suvartojė, bet nedeclaravo arba naudojo magnetą

Bendras namo gyventojų deklaruotas karšto vandens kiekis bus 8 kub. m ($8 \times 51 = 408$ kWh). Iš $1600 - 408 = 1192$ kWh. Padalinus 1192 kWh 6 butams, gaunama, kad „gyvatukui“ šį mėnesį teks 198,6 kWh. Vadinasi, vilnietis jau šį mėnesį už „gyvatuką“ ir cirkuliaciją mokėtų 44,80 Lt. Taigi dėl nesąžiningų kaimynų tektų mokėti net 13 litų daugiau.

Ką daryti, kad nereikėtų mokėti už kaimyną? Paprasčiausias ir greičiausias būdas spręsti bendraturčių (šiuo atveju daugiabučio namo) problemas būtų įsteigti bendriją, kurios pirmininkas ar kitas atsakingas asmuo sektų gyventojų skaitiklių rodmenų deklaravimą, patikrintų, kiek suvartoto vandens rodo namo įvadinis skaitiklis, kiek – butuose, rastų, kur tas skirtumas dingsta ir teisingai išdalintų bendrai sunaudotą šilumą. Praktika rodo, kad tvarkinguose namuose, kurių gyventojai sutaria dėl bendrų dalykų, paprastai nežinia kur vanduo nedingsta, o mokesčiai už cirkuliaciją („gyvatuką“) jeigu ir svyruoja, tai labai nežymiai ir nepasiekia tokių aukštumų, kai tenka mokėti 90 litų vien už „gyvatuką“.

Kitas sprendimo būdas šiek tiek brangesnis – visuose butuose sumontuoti telemetrinius (nuotolinio nuskaitymo) skaitiklius, kurie nėra sustabdomi magnetu ar kitais būdais (skaitiklis kainuoja 150 – 300 litų). Tokiu atveju, vieną ir tą pačią minutę būtų nuskaitymi visų butų skaitiklių, taip pat ir namo įvadinio apskaitos prietaiso rodmenys. Šiluma suvartotam karštam vandeniui ir „gyvatukui“ būtų paskirstoma kaip 1 pavyzdyje, visiems sąžiningai deklaravus suvartotą karštą vandenį.